

Gezonde stad

Sinds de mens massaal in steden is gaan wonen, is er aandacht geweest voor de ongezonde gevolgen van deze menselijke concentratie op een relatief klein oppervlak. Zo kenden veel steden vanaf de 13e eeuw zo'n ongekende groei, dat het afval nauwelijks verwerkt kon worden en daarom gebruikt werd om de steden mee op te hogen en uit te bouwen. De Industriële Revolutie zorgde vervolgens voor een ongekende trek naar de steden, die in die tijd gezien werden als 'poel van verderf' waar huizen werden gedeeld door meerdere gezinnen en waar men onder de rook van de fabrieken woonde. Zeker in die tijd werd het platteland beschouwd als een oase van rust en reinheid, waar het groen weelderig tierde en de lucht nog schoon was. Sinds de Industriële Revolutie zijn er meerdere perioden van urbanisatie geweest en vandaag de dag zijn steden voor veel mensen weer dé plek om te wonen. In sommige steden zoals Londen en Amsterdam is de druk op de woningmarkt zelfs zo hoog dat het haast onbetaalbaar wordt voor sommige groepen mensen om er een huis te bemachtigen. Dat steden onverminderd populair blijven als plek om te wonen is dan ook opvallend, niet alleen omwille van hoge vastgoedprijzen, maar ook vanwege de vermeende negatieve effecten op de gezondheid.

In dit themanummer van AGORA staan deze negatieve invloeden van het stedelijk woonmilieu op de gezondheid van haar inwoners centraal. Er wordt echter ook gekeken naar manieren waarop het leven in de stad gezond(er) kan worden gemaakt. De themaredactie bestaat voor een groot deel uit onderzoekers die werkzaam zijn bij de multi-disciplinaire onderzoeksgroep Healthy Urban Living aan de Universiteit Utrecht. Deze vakgroep houdt zich specifiek bezig met de 'gezonde stad' in al haar facetten. Dat dit thema niet alleen binnen de academische wereld actueel is, blijkt ook uit de toegenomen aandacht voor een gezonde leefomgeving onder beleidsmakers in zowel Nederland als België. Zo ook in mijn eigen woonplaats Utrecht, waar het huidige gemeentebeleid zich richt op de thema's 'Gezonde Stad, Gezonde Wijk en Gezonde Start'. Hiermee wordt zowel ingezet op het ingrijpen in de fysieke omgeving als op het stimuleren van gezond gedrag onder de inwoners. Een veel besproken maatregel van de gemeente Utrecht is bijvoorbeeld het instellen van een milieuzone in de binnenstad door het weren van dieselauto's geproduceerd vóór 2001. En Utrecht is zeker niet de enige stad waar dergelijke maatregelen worden ingevoerd. Ook de inwoners en bezoekers van Antwerpen krijgen binnenkort te maken met verscherpte regelgeving rondom de emissie van hun voertuigen. Per 1 februari 2017 stelt de stad Antwerpen een lage-emissiezone in, waarbinnen voertuigen die schadelijke stoffen uitstoten niet meer welkom zijn. Nog extremer zijn de maatregelen in bijvoorbeeld Peking, waar in het geval van hoge smogniveau's een deel van de auto's op bepaalde dagen niet de weg op mag. En in het AGORA-artikel van Kris Peeters uit 2014 wordt eenzelfde maatregel in Parijs besproken (Vrije Ruimte, 2014-2).

Terug naar Utrecht, waar de gemeente haar inwoners tevens probeert te stimuleren tot gezonder beweeggedrag zoals wandelen en fietsen. Vooral dat laatste lijkt misschien onmogelijk voor

iedereen die zich wel eens op de fiets heeft gewaagd in het centrum van Utrecht rond spits tijden. Op die momenten lijkt heel Utrecht al te fietsen (en niet zo zachtjes ook). Utrecht zet zichzelf dan ook graag op de kaart als fietsstad en probeert met extra fietsenstallingen op centrale plekken en duidelijke routes richting bijvoorbeeld universiteitscampus de Uithof het gebruik van de fiets extra te stimuleren. Ludieke middelen worden hierbij niet geschuwd. Zo zag ik zelf ooit een man verkleed als ridder die diende als 'wacht-entertainment' bij de verkeerslichten en iedereen tegelijkertijd wees op de snelste route door het centrum. Je moet er maar op komen...

Gezondheid en de stad zijn duidelijk hot topics in zowel beleid als onderzoek. Er bestaat echter niet zoiets als een blauwdruk voor dé gezonde stad. De verscheidenheid aan artikelen in dit themanummer laat goed zien dat er vanuit verschillende invalshoeken gekeken kan worden naar dit onderwerp. De themaredactie laat je kennismaken met verschillende aspecten van een gezonde stad, van jong tot oud, van stadslandbouw tot de stad als sportschool.

Het ziet er nu eenmaal niet naar uit dat de stad als woon- en werklocatie op de korte termijn aan populariteit zal inboeten, hetgeen de aandacht voor gezondheid en de stedelijke leefomgeving extra relevant maakt. Voor mij wegen de voordelen van het wonen in de stad in ieder geval nog altijd op tegen de nadelen, zelfs als ik vanmiddag, in de regen, in de beruchte Utrechtse fietsfile rijd.

Marianne de Beer
Hoofredactie AGORA

Kennismaken?

Nieuwsgierig geraakt over wat AGORA u precies te bieden heeft? Onze redactie is altijd op zoek naar nieuwe input voor themanummers en artikelen. Ook verwelkomen wij graag nieuwe enthousiaste redacteurs die met ons willen werken aan de totstandkoming van de tijdschriften. Neem gerust contact op met de hoofredactie via agora.hoofredactie@gmail.com.

Wij maken graag een keer een afspraak om de mogelijkheden tot samenwerking verder te verkennen!

agora-magazine.nl

facebook.com/agoramagazine.nl

VOORKANT

Yoga in de stad

Foto: Matt Madd, Flickr

ACHTERKANT

Gezondheid en de stad door de tijd

Infographic: Niels Struis

Bron: H. Kruize et al., RIVM (2015)